

Bør det skje lempninger i oppgjøret?

Av høyesterettsadvokat **Sven Arntzen**

På grunn av fravær har jeg først i dag lest stortingsmann John Lyngs artikkel i Aftenposten nyttårsaften.

Jeg imøtekommer gjerne hans oppfordring til å tilkjenne mitt syn på det forslag til lempninger i gjennomføringen av oppgjøret som han skisserte i sin første artikkel.

Ut fra det grunnsyn at straff er et onde som ikke bør anvendes i videre utstrekning enn nødvendig til vern om viktige samfunnsmessige interesser, mener jeg at det etter hvert som tiden går kan være grunn til å lempe på de straffer som lovgivningsmakten, påtalemyndigheten og domstolene fant å måtte anvende ved krigens opphør. Dette syn er jo også kommet til uttrykk gjennom den midlertidige lov om endring av reglene om fullbyrdelse av frihetsstraff for landssvik av 9/7 1948. Denne lov bestemmer som bekjent at personer som er dømt for landssvik til frihetsstraff fra 6 måneder til 8 år, kan løslates på prøve etter halv soning, og at frihetsstraff på under 6 måneder skal gjøres betinget.

Men jeg er videre enig i det som jeg forstår er stortingsmann Lyngs syn, at langvarig rettighetstap er en særlig uheldig form for straff, fordi det holder den dømte nede i en varig mindreverdighetstilstand og vanskeliggjør hans tilbakevenden som alminnelig, fullverdig samfunnsmedlem. Av grunner som jeg tidligere har redegjort for, har jeg ansett det nødvendig under rettsoppgjøret å anvende meget omfattende

rettighetstap. Men det er ikke gitt at det i tiden framover vil være nødvendig å opprettholde disse rettighetstap for hele den tid de er idømt. Så rolig som forholdene i vårt land har utviklet seg siden frigjøringen, antar jeg at en lempning her vil være på sin plass, uten at jeg tør uttale noen bestemt mening om tiden allerede er inne til å ta et slikt skritt. Det avhenger bl. a. av i hvilken utstrekning den agitasjon som — ikke minst i den siste tid — har vært drevet mot rettsoppgjøret og de myndigheter som har hatt til plikt å gjennomføre det, har funnet grobunn blant de tidligere NS-medlemmer. En lempning bør ikke under noen omstendighet skje på et slikt tidspunkt eller på en slik måte at den kan bli oppfattet som en innrømmelse til denne agitasjon. Forutsetningen må jo være at det store flertall av dem som skal restitueres i sine rettigheter, har kvittet seg med sin tidligere innstilling til nazismen.

Når det gjelder punkt 2 i stortingsmann Lyngs forslag om ettergivelse av mindre idømte bøter, er jeg enig i at disse bør ettergis, hvor de innebærer en belastning for den dømte, som kan true hans eller familiens eksistensgrunnlag. Det samme gjelder inndragningsbeløp som ikke skyldes profitørvirksomhet. Erstatningsbeløp bør det derimot bare unntaksvis bli spørsmål om å ettergi, da erstatning normalt bare er idømt folk med midler.

Oslo, 4. januar 1949.

Sven Arntzen.

Nasjonalhjelpen

I forbindelse med avlidsdiskusjonen om godtgjørelse til pastor Bonnevie Svendsen og oberst Hammerstad for arbeid i Nasjonalhjelpen vil jeg gjerne meddele: Fra høsten 1945 til våren 1947 var jeg medlem av sentralnemnda og møtte samtidig i nemndas arbeidsutvalg. De fleste medlemmer møtte i nemnda eller utvalget noen ganger i måneden og behandlet da de saker som ble forelagt. I en annen stilling sto formannen, Bonnevie Svendsen, og varaformannen, Hammerstad. Nasjonalhjelpen måtte organiseres fra nytt av, søknader om støtte måtte behandles, det måtte føres en betydelig korrespondanse, midler anbringes osv. Kort sagt, dette vidløftige kontorarbeid som enhver institusjon betaler på vanlig måte, måtte gjøres på kort varsel, og Bonnevie Svendsen og Hammerstad overtok det i 1945 av interesse for saken og uten noen forutsetning om godtgjørelse.

De to herrer utførte et betydelig og nyttig arbeid, og jeg antar at mer enn deres halve dag ble brukt i nesten to år. Jeg fant det personlig meget uriktig at disse medlemmer uten noe vederlag skulle få denne særbelastning og tok saken underhånden opp blant arbeidsutvalgets medlemmer. De jeg talte med, var enig i mitt synspunkt, og det var ikke en av dem som nevnte at dette kunne kritiseres. Det hele skjedde uten at jeg hadde nevnt saken for formannen og varaformannen, og uten noen foranledning fra dem direkte eller indirekte.

Beløpet på 9000 kroner til hver er utbetalt etterat jeg fratrådte i Nasjonalhjelpen, og jeg kan om beløpets størrelse alene si at jeg finner det meget rimelig.

Oslo, 5. januar 1949.

E. F. Eckhoff,
høyesterettsdommer.